

Provincie Noord-Holland,
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
ruimtelijkvoorstel@noord-holland.nl

**Betreft: reactie van Economisch Forum Holland boven Amsterdam op het
concept Ruimtelijk voorstel Noord-Holland**

7 April 2024

Geacht college,

Economisch Forum Holland boven Amsterdam heeft kennisgenomen van uw concept ruimtelijk voorstel Noord-Holland en maken graag gebruik van de mogelijkheid om een reactie te geven.

[Economisch Forum Holland boven Amsterdam](#) is de bundeling van tien regionale ondernemersverenigingen, werkgeversorganisaties en brancheorganisaties boven het Noordzeekanaal.

In onze reactie volgen wij – na een korte algemene beschouwing – de volgorde van het provinciale document. Dit betekent echter niet automatisch dat onze prioriteiten in dezelfde volgorde staan als die van het document.

Algemene beschouwing: De fysieke ruimte mag beperkt zijn; dit voorstel biedt volop ruimte voor verbetering

Het ruimtelijke voorstel presenteert zich als een opsomming van de huidige ontwikkelingen en huidig beleid met een ruimtelijke impact. Echter, op verschillende plaatsen in de tekst worden ook al bepaalde keuzes gemaakt. Dat mag natuurlijk, maar maakt voor ons lastig te doorgronden de status van dit document is.

Het document is 'huiswerk' voor het Rijk en voor de provincie zelf. Waarom zouden we nu al huiswerk maken voor een demissionair kabinet? De veranderende politieke situatie op nationaal niveau zal ook invloed hebben op het 'Startpakket' van de rijksoverheid voor de provincies, evenals op de toekomstige Nota Ruimte.

Hoewel de gedeputeerde Ruimtelijke Ordening heeft bevestigd dat dit beleidsstuk ook vanuit de provincie zelf gewenst is, met eigen keuzes en prioriteiten, hebben we toch het gevoel dat het document te veel en kritiekloos de lijn van het (voorgenomen) rijksbeleid volgt. Soms is het nodig om tegenwicht te bieden en een eigen koers uit te zetten, maar dat ontbreekt met slechts een paar uitzonderingen.

De brede, integrale aanpak van dit document benadrukt nog eens extra de beleidsobesitas waar zowel het land als onze provincie en de maatschappij mee te kampen heeft. Hoewel dit niet specifiek aan de provincie te wijten is, biedt de nota geen tegenwicht.

Daarnaast valt het op dat er in het stuk geen paragraaf is gewijd aan de arbeidsmarkt. Dit terwijl het van belang is hoe de ontwikkelingen op het gebied van werkgelegenheid en arbeidsmarktstructuur de ruimtelijke planning beïnvloeden. Dit gebrek aan aandacht voor de arbeidsmarkt in het document doet de volledigheid tekort.

Bovendien beweegt de nota zich in een soort overheidsbubbel, waarbij geen rekening wordt gehouden met voorstellen van niet-overheidspartijen. Bijvoorbeeld, de 'Strategische visie toekomstbestendige bedrijventerreinen' van het bedrijfsleven in Noord-Holland wordt niet genoemd.

Hoofdstuk 2. Aanpassen aan het watersysteem

De stringente rijks-invulling van 'Water en bodem sturend' wordt kennelijk kritiekloos door de provincie geaccepteerd.

In ieder geval voor het Markermeer ontbeert het rijksbeleid een deugdelijke onderbouwing (blz. 24).

Een ander voorbeeld: de Wieringermeer (blz. 24 en 56) lijkt te worden afgeserveerd voor grote economische investeringen. Op basis van 'water sturend', maar een deugdelijke argumentatie en belangafweging ontbreekt.

Hoofdstuk 3. Toekomstig evenwicht tussen landbouw en natuur

Schaarste aan ruimte lijkt te worden afgewenteld op de kwalitatieve woningvraag: binnenstedelijk bouwen en hoge dichtheden. Terwijl een kwaliteit van Noord-Holland Noord juist 'betaalbaar en ruim wonen' is (zie pagina 37).

De nota pleit voor een (landelijk) afwegingskader voor de bescherming van landbouwgrond (pagina 44). Maar zouden we niet ook zo'n afwegingskader moeten hebben voor andere economische activiteiten? Wij denken van wel. Bedrijven- en haventerreinen hebben namelijk te maken met verschillende drukpunten, zoals plannen om ze om te vormen tot woningen, bezorgde omwonenden, en een gebrek aan ruimte voor uitbreiding.

Hoofdstuk 4. Ruimte maken voor energie en duurzame economie

De overmatige focus op het energiethema zorgt ervoor dat de aandacht voor economische ontwikkeling op de achtergrond raakt, ook zonder het label 'duurzaam'. Dit is een structureel probleem in de nota, die op dit gebied slaafs het beleid van de Rijksoverheid volgt. Essentiële vraagstukken worden overschaduwd door uitgebreide besprekingen van zaken zoals energietransitie, gezondheid en duurzaamheid.

Een visie op economische ontwikkeling binnen de provincie ontbreekt, terwijl deze aspecten wel worden aangepakt in onze [Strategische visie voor bedrijventerreinen](#). Voor de kernpunten: zie bijlage 1. Het is eenzijdig en problematisch dat de provincie hier geen aandacht aan besteed.

Belangrijke vragen zoals welke sectoren een toekomst hebben in onze regio's en hoe we clustering kunnen bevorderen, blijven onbeantwoord. De verhouding tussen verschillende gebieden binnen de provincie en de bredere nationale en internationale context worden niet behandeld.

Investeringen in energie-infrastructuur met grote ruimtelijke impact zijn noodzakelijk. Een criterium bij de afweging van deze investeringen zou de impact op de

omgevingskwaliteit moeten zijn, vooral in gebieden waar recreatie en toerisme van economisch belang zijn.

De problematiek van netcongestie krijgt te weinig aandacht, terwijl dit nog zeker tien jaar een uitdaging zal zijn. Het provinciaal bestuur lijkt haar regierol hierin niet serieus te nemen, zoals benadrukt in een aangenomen motie van Provinciale Staten. Het hele energietransitie-proces mag de netcongestie niet verergeren of verlengen. Deze randvoorwaarde staat er niet in en krijgt geen inhoud.

De Regionale Energiestrategieën (RES) aanpak levert bestuurlijke onduidelijkheid op, ruimtelijke verrommeling en inefficiënte energieoplossingen. Grote windturbines zouden volgens ons op zee moeten staan en niet op land. Lage turbines die verbonden zijn aan bedrijven of bedrijfsclusters zijn voor ons toelaatbaar, zonneweides op landbouwgrond niet.

De behoefte aan bedrijventerreinen wordt onderschat, met name voor Noord-Holland Noord (NHN). De gepresenteerde ramingen van overschot tot tekort aan bedrijventerreinen tot 2030 worden door ons niet herkend.

We pleiten daarom voor een onderzoek naar de behoefte aan bedrijfs- en haventerreinen tot 2040, met speciale aandacht voor de ruimtebehoefte voor circulaire activiteiten. Nu is dit al gebeurd voor Noord-Holland Zuid, maar zien wij dit ook graag voor Noord-Holland Noord.

Hoofdstuk 5. Leefbare regio's steden en dorpen

De benadering van bereikbaarheidskwesties in de nota wordt als niet realistisch ervaren en daarom vinden wij dit hoofdstuk niet bruikbaar. Dit komt door drie factoren:

Ten eerste wordt vooraf gesteld dat het oplossen van infrastructuurknelpunten 'slechts beperkt mogelijk is', wat geen enkele ambitie uitstraalt.

Ten tweede wordt het STOMP-principe onvoorwaardelijk omarmd, wat inhoudt dat transportmiddelen worden geprioriteerd waarbij de auto als 'laatste redmiddel' en dus minst wenselijk wordt gezien. Dit is misschien haalbaar in dichtbevolkte stedelijke gebieden, maar onrealistisch en onwenselijk daarbuiten.

Ten derde ontkent de nota feitelijke ontwikkelingen waarbij wonen en werken steeds verder uit elkaar komen te liggen. Deze ontkenning is naïef en leidt tot verkeerde beleidsconclusies.

De 'asfalt-ontkenning' zal tot verder vastlopen van het verkeer inclusief de logistiek leiden. Het negeren van de noodzaak van investeringen in wegen zal leiden tot verdere verstopping van het verkeer en verslechtering van het regionale vestigingsklimaat, wat voor ons onaanvaardbaar is.

We verwijzen naar onze recente [Bereikbaarheidsvisie](#), waarin we ook aandacht besteden aan duurzaamheid, alternatieve mobiliteitsoplossingen en de behoeften van werkgevers, en waaruit blijkt dat we geen eenzijdige focus hebben op wegenbouw.

De nota beweert dat er voldoende bouwlocaties beschikbaar zijn in de provincie, maar dit is volgens ons niet het geval. Vaak gaat het om dure binnenstedelijke locaties met hoge kosten en lange doorlooptijden. Bovendien wil de nota (terecht) een einde maken aan de transformatie van vitale bedrijfslocaties.

In paragraaf 5.4 lijkt de nota gezondheid te prioriteren boven industriële bedrijvigheid, met een sterke nadruk op strikte normen en handhaving. Deze paragraaf is niet in balans en suggereert dat de industrie in Noord-Holland eigenlijk geen toekomst meer heeft.

Hoofdstuk 6. Vormgeven aan Noord-Holland

Over hoofdstuk 6 hebben wij niet direct opmerkingen. Het verbeteren van de omgevingskwaliteit betekent inderdaad dat we niet alleen kijken naar de ruimtelijke aspecten, maar ook moeten kijken naar bredere welvaart en welzijn.

Hoofdstuk 7. Keuzes maken met lef

Deze hoofdstukken bieden niet nieuws in relatie tot de eerdere hoofdstukken. De ruimtekwestie wordt hier en daar enigszins naïef benaderd (pagina 97) met bijvoorbeeld van 'clustering van wonen bij ov-knoppunten', STOMP en 'meervoudig ruimtegebruik'. Wij zeggen: vooral doen waar dat kan, maar het zal de grote ruimtedilemma's niet oplossen.

We zien kortom nog niet het bestuurlijke 'lef' dat nodig is om de ruimtelijke uitdagingen effectief aan te pakken in deze nota.

Concluderend

Concluderend betekent dit voorstel voor ons: de fysieke ruimte mag beperkt zijn, dit 'voorstel' biedt nog volop ruimte voor verbetering.

Wij gaan daarom graag met u, de gemeenten en onze partners in gesprek hoe we gezamenlijk tot een goede invulling van de komende nota kunnen komen. Wij zijn uiteraard graag bereid onze visie toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Voorzitter Economisch Forum Holland boven Amsterdam

Kernpunten

1. Bedrijventerreinen komen in de knel door ondoordachte transformatieplannen van 'werken' naar 'wonen'. Die plannen vergen altijd tijdig en open overleg en afstemming met het regionale bedrijfsleven.

2. Het bedrijfsleven in Noord-Holland-Noord wil onder voorwaarden voorzien in alternatieve locaties voor bedrijven die in Amsterdam, de Zaanstreek of de IJmond moeten wijken van hun huidige locatie. Als belangrijke randvoorwaarde geldt dat ze moeten aansluiten op de bedrijvenstructuur en infrastructuur van de betreffende regio. En daarmee meerwaarde hebben voor zowel de te verplaatsen bedrijven als de betreffende regio.

3. Clustering van bedrijven naar bijvoorbeeld productie- en afzetketens of specialisme bevordert cross-overs, levering van geïntegreerde producten en diensten. Wij bepleiten dergelijke clusters te koesteren en economische 'ecosystemen' te versterken.

4. 'Schoon, heel en veilig' zijn essentiële begrippen voor een vitaal, toekomstgericht bedrijventerrein. Dat vergt een professionele beheerorganisatie (parkmanagement). Dat kan het beste vorm krijgen in een Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) en met ondernemersfondsen, waarbij bedrijven en gemeente samenwerken (en betalen) om de kwaliteit op peil te houden.

5. De jarenlang durende congestie op het elektriciteitsnet is desastreus voor het vestigingsklimaat. Wij verwachten dan ook een gezamenlijk aanvalsplan van de netbeheerders en de overheden om de knelpunten weg te nemen. De provincie moet hier de regie nemen. Op korte termijn kunnen wij al concreet aan de slag met congestiemanagement; het beter afstemmen van vraag en aanbod in de tijd; in samenwerking met gebruikers, leveranciers en netbeheerders.

6. Wij formuleren een stevige ambitie: alle bedrijventerreinen energieneutraal in 2040. Dat gaat alleen lukken met gezamenlijke inspanningen van bedrijven en overheden. Techniek, technici, communicatie en financiële middelen vormen sleutelfactoren om deze operatie te doen slagen.

7. De industrie wil haar bijdrage leveren om de emissie van stikstof aanzienlijk te reduceren. Zij heeft daarbij zowel financiële ondersteuning nodig om onrendabele investeringen te realiseren, als planningszekerheid (uitzicht op een vergunning). En voldoende (groene) elektra om te kunnen elektrificeren.

8. Op de langere termijn gaat (groene) waterstof een hoofdrol spelen in de industriële energie-infrastructuur. Van Den Helder tot het Tatacomplex, de bedrijventerreinen en de havengebieden in de IJmond en het hele Noorzeekanaalgebied zal de waterstofeconomie de werkgebieden doordringen. Dat vergt enorme investeringen van publieke en private partijen. Het gaat alleen lukken als die partijen in Noord-Holland eendrachtig de plannen smeden en strategische allianties aangaan waarbij productie en afname worden georganiseerd.

9. Goede bereikbaarheid is essentieel voor het functioneren van bedrijventerreinen. Dat de infra-budgetten van (onder meer) de provincie op minimaal niveau terecht zijn gekomen, verontrust ons dan ook zeer. Wij bepleiten ophoging van deze budgetten om de vele knelpunten aan te pakken. Ook voor te faciliteren van meer vervoer over water waarmee we de wegen kunnen ontlasten. Bedrijven willen meewerken aan de verduurzaming van het woon-werkverkeer met de zgn. 'werkgevers-aanpak' met als kernpunt: minder autoverkeer in de spits.

10. De planning van nieuwe en herstructurering van bedrijventerreinen zien wij het liefst georganiseerd op het niveau van de subregio's van de MRA en de drie regio's van Noord-Holland-Noord. Te vaak is dat nu nog een puur lokale zaak. Dat leidt tot versnippering, ongezonde concurrentie en kwaliteitsverlies. De regionale bedrijvenorganisaties treden graag als gesprekspartners en meedenkers op.

